

Implementacja wymagań ESEF przez spółki z sWIG80

The implementation of ESEF requirements by companies of the sWIG80

MACIEJ FRENDEL*, ZUZANNA FIRKOWSKA-JAKOBSZE**

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest prezentacja wyników badania dotyczącego wdrożenia Jednolitego Europejskiego Formatu Raportowania (European Single Electronic Format – ESEF) przez spółki giełdowe notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych (GPW) w Warszawie, uwzględnione w sWIG80.

Metodyka/podejście badawcze: Badanie oparto na analizie sprawozdań finansowych pod względem:

- zmiany sposobu prezentacji pozycji w sprawozdaniu z sytuacji finansowej (bilansie) oraz sprawozdaniu z całkowitych dochodów w celu dostosowania ich do wzorcowej struktury ESEF (taksonomii podstawowej) oraz
- stopnia wykorzystania tzw. rozszerzeń (*extensions*) pozwalających na dostosowanie znaczników do specyfiki pozycji lub specyfiki spółki.

Analizie podlegały te skonsolidowane sprawozdania finansowe opublikowane między 1.01.2021 roku a 30.04.2022 roku, w których przedmiotowe spółki zaimplementowały wymagania ESEF po raz pierwszy. Podstawą sformułowania hipotezy badawczej była teoria neoinstytucjonalna.

Wyniki: Przeprowadzone badanie pozwoliło na pozytywną weryfikację postawionej hipotezy badawczej stwierdzającej, że spółki giełdowe uwzględnione w sWIG80 w większym zakresie starały się dostosować prezentację danych w sprawozdaniach finansowych do taksonomii podstawowej niż zastosować rozszerzenia i taksonomię rozszerzoną.

Ograniczenia/implikacje badawcze: Wyniki badania dotyczą spółek uwzględnionych w sWIG80 na 31.12.2021 roku. W związku z tym rozszerzanie wniosków na całą populację spółek notowanych na GPW jest nieuzasadnione.

Oryginalność/wartość: Badanie, którego wyniki przedstawiono w artykule, stanowi pierwsze tego typu badanie empiryczne w Polsce przeprowadzone w odniesieniu do mniejszych spółek notowanych na GPW w Warszawie. Obrazuje zatem zachowania podmiotów w kontekście obowiązków raportowania danych finansowych w badanej populacji w formacie ESEF.

Słowa kluczowe: MSSF, XBRL, ESEF, Jednolity Europejski Format Raportowania, sprawozdania finansowe, raportowanie polskich spółek giełdowych.

* Dr Maciej Frenzel, adiunkt, Uniwersytet Łódzki, Wydział Zarządzania, Katedra Rachunkowości, <https://orcid.org/0000-0001-5664-4356>, maciej.frenzel@uni.lodz.pl

** Dr Zuzanna Firkowska-Jakobsze, adiunkt, Uniwersytet Łódzki, Wydział Zarządzania, Katedra Rachunkowości, <https://orcid.org/0000-0002-8646-6703>, zuzanna.jakobsze@uni.lodz.pl

Abstract

Purpose: The article presents the results of research on the implementation of the European Single Electronic Format (ESEF) by companies listed on the Warsaw Stock Exchange's (WSE) sWIG80.

Methodology/approach: The research was based on the analysis of financial statements of companies listed on the WSE in terms of:

- changes in the presentation of items in the statement of financial position (balance sheet) and the statement of comprehensive income in order to adjust them to the model structure of the ESEF (core taxonomy),
- the degree of use of extensions that allow tags to be adapted to the specifics of the company.

The analysis concerned consolidated financial statements published between January 1, 2021 and April 30, 2022, in which the companies implemented the ESEF requirements for the first time. The basis for the formulation of the research hypothesis was the neo-institutional theory.

Findings: The study verified the research hypothesis that listed companies included in the sWIG80 tried to adjust the presentation of data in financial statements to the core taxonomy more than they applied extensions and extension taxonomy.

Research limitations/implications: The results concern only companies included in the sWIG80 as of December 31, 2021. Therefore, extending the findings to the entire population of companies listed on the WSE is unjustified.

Originality/value: The research is the first empirical study of this type in Poland conducted in relation to smaller companies listed on the Warsaw Stock Exchange. Therefore, they illustrate the behavior of entities in the context of financial data reporting obligations under the ESEF format.

Keywords: IFRS, XBRL, ESEF, European Single Electronic Format, Financial reports, reporting of Polish listed companies.

Wstęp

Emitenci, których papiery wartościowe zostały dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym na terytorium Unii Europejskiej (UE), mają obowiązek sporządzania raportów rocznych w jednolitym europejskim formacie raportowania (ESEF) za lata obrotowe rozpoczynające się 1 stycznia 2020 roku lub później. Zastosowanie formatu ESEF ma umożliwić maszynowe gromadzenie i przetwarzanie danych finansowych. Pierwotnie obowiązek zastosowania ESEF dotyczył skonsolidowanych sprawozdań finansowych za okresy roczne rozpoczynające się 1 stycznia 2020 roku, jednak w związku z pandemią COVID-19 państwa członkowskie UE uzyskały możliwość przesunięcia tego wymogu o rok¹. Znakowanie sprawozdań finansowych zgodnie z wymogami taksonomii ESEF wymaga od jednostek sprawozdawczych oceny, które z elementów uwzględnionych w sprawozdaniu finansowym mają charakter standardowych, a które zostały wyodrębnione ze

¹ W Polsce odroczenie zastosowania ESEF (na mocy ustawy z dnia 25.02.2021 r. o zmianie ustawy – *Prawo bankowe* oraz niektórych innych ustaw) wprowadzone zostało jako możliwość a nie obowiązek, w związku z tym niektórzy emitenci przygotowali swoje sprawozdania finansowe za 2020 r. według standardu ESEF, inni zaś odroczyli jego zastosowanie do sprawozdań finansowych za 2021 r.

względu na specyfikę pozycji, specyfikę jednostki, jej działalności itp. W odniesieniu do pozycji niestandardowych jednostki sprawozdawcze stają przed dylematem dotyczącym zakresu znakowania tych elementów: mogą wykorzystać tzw. rozszerzenia bądź zastosować znaczniki standardowe, dostosowując jednak prezentację pozycji do ich definicji.

Przeprowadzone studia literaturowe wskazują, że nie ma dostępnych wyników badań w zakresie wpływu zastosowania ESEF na sprawozdania finansowe spółek z UE. Niektórzy badacze podejmują tematykę ESEF, jednak ich badania kierują się na inne obszary. Przykładowo, D. Beerbaum i in. (2019) rozważają możliwości wykorzystania nowego wskaźnika określającego stopień skomplikowania sprawozdawczości finansowej (wskaźnik liczony jako relacja między liczbą zastosowanych rozszerzeń i liczbą oznaczonych (otagowanych) pozycji), zaś E. Virguti i in. (2021) dyskutują nad stosowaniem rozszerzeń w sprawozdaniach włoskich banków. W szerszym kontekście, tj. zastosowania do znakowania pozycji języka XBRL, w literaturze zagranicznej dominują opracowania dotyczące raportowania na rynku amerykańskim, a także badania implementacji rozwiązań technologicznych (por. Gierczak, Kobiela-Pionnier, 2021). Badania te nie uwzględniają jednak specyfiki ESEF. Publikacje i badania krajowe odnoszące się do standardu ESEF (Gierczak, Kobiela-Pionnier, 2021; Kobiela-Pionnier, 2020) były skoncentrowane na aspektach jego wdrożenia, a badania dotyczyły ograniczonej liczby podmiotów. Na podstawie studiów literaturowych oraz wstępnego przeglądu wybranych sprawozdań finansowych przygotowanych z uwzględnieniem znaczników za 2020 roku zidentyfikowano lukę badawczą w zakresie wpływu wymogu zastosowania ESEF na sprawozdawczość finansową.

Celem artykułu jest prezentacja wyników badania dotyczącego wdrożenia ESEF przez spółki giełdowe notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, uwzględnione w sWIG80. Biorąc pod uwagę specyfikę badanej populacji (mniejsze podmioty, niebędące liderami rynku) oraz wykorzystując teorię neoinstytucjonalną (zwłaszcza w zakresie izomorfizmu mimetycznego i izomorfizmu normatywnego) sformułowano następującą hipotezę badawczą: jednostki sprawozdawcze uwzględnione w indeksie sWIG80 stosujące ESEF po raz pierwszy w większym zakresie starały się dostosować prezentację danych w sprawozdaniach finansowych do taksonomii podstawowej (przekształcić prezentowane sprawozdania z sytuacji finansowej i sytuacji z całkowitych dochodów) niż zastosować rozszerzenia i taksonomię rozszerzoną.

Badanie przeprowadzono z wykorzystaniem metody analizy i konstrukcji logicznej – analizie i ocenie podlegały sprawozdania finansowe pod względem:

- zmiany sposobu prezentacji poszczególnych pozycji w sprawozdaniu z sytuacji finansowej (bilansie) oraz sprawozdaniu z całkowitych dochodów² w celu dostosowania ich do wzorcowej struktury ESEF (taksonomii podstawowej) oraz

² Na potrzeby niniejszego artykułu przez sprawozdanie z całkowitych dochodów rozumie się zarówno sprawozdanie, gdy jednostka prezentuje w nim pozycje wynikowe (przychody i koszty) i inne całkowite dochody, jak również dwa odrębne sprawozdania: rachunek zysków i strat oraz sprawozdanie z całkowitych dochodów, gdy jednostka prezentuje je oddzielnie.

- stopnia wykorzystania tzw. rozszerzeń (*extensions*) pozwalających na dostosowanie znaczników do specyfiki spółki (zastosowanie taksonomii rozszerzonej).

Prezentowane badanie stanowi pierwsze tego typu badanie empiryczne w Polsce przeprowadzone w odniesieniu do mniejszych spółek notowanych na GPW w Warszawie. Obrazuje zatem zachowania podmiotów w kontekście obowiązków raportowania danych finansowych w badanej populacji.

1. Uwarunkowania i koncepcja badania

Dyrektywa 2004/109/WE (Dyrektywa 2004/109/WE, art. 4, ust. 7) nałożyła na emitentów papierów wartościowych notowanych na rynkach regulowanych Unii Europejskiej obowiązek przygotowania rocznych raportów finansowych w jednolitym elektronicznym formacie raportowania (dalej ESEF)³, rozporządzenie delegowane (Rozporządzenie delegowane Komisji UE nr 2019/815) wprowadziło, między innymi, obowiązek przygotowania skonsolidowanych sprawozdań finansowych sporządzonych zgodnie z MSSF w formacie XHTML ze znakowaniem określonych składników sprawozdań przy użyciu języka znaczników XBRL⁴. Przyjęte rozwiązania powodują, że jednostki sprawozdawcze muszą każdej pozycji sprawozdania finansowego (sprawozdania z sytuacji finansowej, z całkowitych dochodów, z przepływów pieniężnych oraz ze zmian w kapitale własnych) nadać określony znacznik wskazujący, co dana pozycja oznacza. Emitenci mogą skorzystać z dwóch podsta-

³ Obowiązek dotyczy lat obrotowych rozpoczynających się w dniu 1.01.2020 r. lub po tym dniu, z możliwością przesunięcia tego wymogu przez państwo członkowskie w zakresie raportowania do lat obrotowych rozpoczynających się w dniu 1.01.2021 r. lub po tym dniu. W Polsce zgodnie z ustawą z dnia 25.02.2021 r. o zmianie ustawy – *Prawo bankowe* (art. 24, ust. 1) emitent, którego papiery wartościowe zostały dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym, mógł zdecydować o niestosowaniu jednolitego elektronicznego formatu raportowania do skonsolidowanych sprawozdań finansowych za rok obrotowy rozpoczynający się w okresie od dnia 1.01. do dnia 31.12. 2020 r., i sporządzić te raporty na zasadach wcześniej stosowanych. Dodatkowo w dyrektywie tej nałożono na Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (European Securities and Markets Authority – ESMA) obowiązek opracowania projektu standardów regulacyjnych w celu określenia elektronicznego formatu sprawozdawczości oraz uprawniała Komisję UE do przyjęcia regulacyjnych standardów technicznych w formie rozporządzenia.

⁴ XBRL (*eXtensible Business Reporting Language*, XBRL) to rozszerzalny język sprawozdawczości finansowej, który nadaje się do odczytu maszynowego i pozwala na zautomatyzowane przetwarzanie dużej ilości informacji. Znaczniki XBRL powinny być umieszczone w dokumencie XHTML przy użyciu specyfikacji standardu Inline XBRL. Dla czytelności niniejszego opracowania założono, że standard ESEF (odpowiednio ESEF) dotyczy sprawozdań finansowych przygotowanych w formacie XHTML ze znacznikami języka XBRL, nie zaś wszystkich sprawozdań przygotowanych w formacie XHTML (niezależnie, czy zastosowano znaczniki, czy ich nie zastosowano).

wowych rozwiązań: taksonomii podstawowej⁵ oraz taksonomii rozszerzonej⁶. Zastosowanie taksonomii podstawowej oznacza, że emitent przypisuje do określonych pozycji sprawozdania nazwę elementu (odpowiednio rolę URI⁷) według nazewnictwa przyjętego w załączniku VI rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2019/815, co pozwala na maszynowe (informatyczne) zidentyfikowanie danej pozycji oraz określenie jego atrybutów. Wykorzystanie taksonomii rozszerzonej oznacza możliwość utworzenia przez jednostkę sprawozdawczą własnej nazwy i struktury pozycji (tzw. rozszerzenia – *extension*) i przypisania mu określonych atrybutów wraz z umiejscowieniem (tzw. zakotwiczeniem) w taksonomii podstawowej. Tworzenie rozszerzeń może przyjmować różną formę. Przykładowo, możliwe jest łączenie określonych elementów standardowych (z taksonomii podstawowej), dzielenie pojedynczych elementów podstawowych na różne pozycje (ze względu na przyjęte kryteria), a także tworzenie elementów obejmujących określone części elementów standardowych. Należy zwrócić uwagę, że taksonomia jest nie tylko zbiorem elementów pod względem prezentacyjnym (tzw. warstwa prezentacyjna), lecz również uwzględnia warstwę powiązań obliczeniowych (relacje arytmetyczne między elementami taksonomii), warstwę powiązań etykiet, która opisuje znaczenie każdego elementu taksonomii oraz warstwę powiązań definicji, odzwierciedlającej relacje wymiarowe elementów taksonomii. Na przykład taksonomia podstawowa określa, że aktywa obrotowe to suma dwóch pozycji bilansowych:

- aktywów obrotowych innych niż aktywa trwale lub grupy do zbycia zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży lub do wydania właścicielom oraz
- aktywów trwałych lub grup do zbycia zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży lub do wydania właścicielom.

Podmiot planujący w pełni skorzystać z taksonomii podstawowej musi zatem zaprezentować powyższe elementy w bilansie, mimo że nie wykazuje aktywów trwałych (ani grup do zbycia) zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży. Alternatywą jest dostosowanie taksonomii w warstwie kalkulacyjnej w taki sposób, aby poszczególne aktywa obrotowe sumowały się do aktywów obrotowych.

Konieczność nadawania określonych znaczników pozycjom dotyczy skonsolidowanych sprawozdań finansowych przygotowanych zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (Rozporządzenie (WE) nr 1606/2002). Choć przyjęcie i stosowanie MSSF ma na celu zapewnienie wysokiego poziomu przejrzystości i porównywalności sprawozdań finansowych, to jednak wymagania

⁵ Taksonomia podstawowa (*core taxonomy*) oznacza połączony zbiór elementów taksonomii oraz powiązań między nimi określonych w załączniku VI rozporządzenia delegowanego Komisji UE nr 2019/815.

⁶ Taksonomia rozszerzona (*extension taxonomy*) oznacza połączony zbiór elementów taksonomii oraz powiązań między nimi, przy czym oba te zbiory tworzone są przez emitenta (w całości lub części).

⁷ URI (Uniform Resource Identifier) to ujednolicony identyfikator zasobów, który jest ciągiem znaków wykorzystywanych do wskazania danego zasobu (zob. szerzej ESMA, 2019).

standardów międzynarodowych w zakresie prezentacji sprawozdań finansowych pozwalają na dużą swobodę w ich kształtowaniu. MSSF nie narzucają modelowej (wzorcowej) formy sprawozdania, jego układu, kolejności pozycji prezentowanych, a nawet nazw wykorzystywanych do prezentacji. Przykładowo, należności z tytułu dostaw i usług mogą być określane jako należności: z tytułu dostaw i usług, operacyjne, handlowe, od odbiorców itp. Mimo że MSR 1 (Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1126/2008, MSR 1, par. 54, par. 81A-82A) zawiera „listy minimum” pozycji, które należy wyodrębnić w sprawozdaniu z sytuacji finansowej i sprawozdaniu z całkowitych dochodów, to jednak jednostki sprawozdawcze mają możliwości podziału ich na węższe elementy, wyodrębniania z nich określonych elementów jako osobne pozycje, wprowadzania dodatkowych grupowań czy sum częściowych, a także scalania określonych pozycji jako nieistotnych⁸. W konsekwencji ograniczeniu ulega możliwość porównywania danych finansowych wynikających wprost ze sprawozdań finansowych różnych podmiotów gospodarczych⁹. Z drugiej jednak strony kierownictwo jednostki stosującej MSSF otrzymuje możliwość dostosowania sprawozdania finansowego (pod względem prezentacyjnym) do specyfiki: prezentowanej pozycji, danego podmiotu, prowadzonej działalności i sektora, w którym prowadzona jest działalność itp. Oznacza to, że jednostka sprawozdawcza pod względem prezentacyjnym może uwypuklić zagadnienia kluczowe (istotne), co pozwala na lepsze zrozumienie jej sytuacji finansowej i jej dokonań przez użytkowników informacji finansowej. Na przykład, jednostka sprawozdawcza może uznać pozycję „Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności” jako pozycję, która powinna uwzględniać wyłącznie należności pieniężne i osobno od niej wykazać należności z tytułu zaliczek wniesionych na dostawę dóbr lub usług oraz rozliczenia międzyokresowe kosztów, uznając, że wyróżnienie takie jest istotne dla wierzyciela lub inwestora analizującego płynność jednostki i wyliczającego odpowiednie wskaźniki płynności. Z kolei inny podmiot może prezentować łączną pozycję obejmującą wszystkie trzy wskazane elementy w ramach pojedynczej grupy bilansowej. Emitenci, którzy przyjęli określony format sprawozdania finansowego, powinni kontynuować jego wykorzystanie w kolejnych latach sprawozdawczych (jego zmiana oznacza zazwyczaj zmianę polityki rachunkowości i w związku z tym wprowadzenie określonych przekształceń w sprawozdaniach finansowych).

W momencie konieczności zastosowania ESEF jednostki sprawozdawcze, które przyjęły niestandardowe rozwiązania w zakresie prezentacji sprawozdań finansowych (bądź nie uwzględniały wszystkich elementów, które wprowadzono do taksonomii podstawowej) stają przed dylematem, czy zmienić dotychczas stosowane rozwiązania w zakresie prezentacji na rozwiązania standardowe, przewidziane w taksonomii podstawowej, czy też zastosować taksonomię rozszerzoną, uwzględniającą specyficzne rozwiązania prezentacyjne danego podmiotu. Przekształcenia w zakresie prezentacji pozycji w sprawozdaniu finansowym w celu

⁸ Dostępne są różne publikacje obrazujące zdywersyfikowanie prezentacji różnych pozycji w sprawozdaniach finansowych w przypadku stosowania MSSF (zob. np. Frendzel, 2017).

⁹ Problem ten był jedną z przesłanek wprowadzenia ESEF.

wykorzystania taksonomii podstawowej kwalifikują się zazwyczaj jako zmiana polityki rachunkowości, w konsekwencji czego jednostka sprawozdawcza powinna wprowadzić określone procedury dotyczące tego zagadnienia, m.in. zaprezentować „trzecią” kolumnę w bilansie obrazującą dane przekształcone na początku okresu porównawczego, jeżeli przekształcenie dotyczyło pozycji bilansowych, oraz przygotować odpowiednie ujawnienia w notach. Niektóre ze zmian mogą być jednak uznane za nieistotne (jednostka sprawozdawcza może odstąpić od procedur przewidzianych dla zmian polityki rachunkowości) bądź stanowić uzupełnienie dotychczas prezentowanych informacji (np. dodanie nowej sumy częściowej) bez wpływu na prezentowane wcześniej dane. W takim przypadku pełne zmiany w prezentacji i ujawnienia nie są wymagane.

Rezygnacja z dotychczas stosowanych rozwiązań na rzecz wystandaryzowanych wpisuje się w teorię neoinstytucjonalną (DiMaggio, Powell, 1983; Marczevska, 2016), a w szczególności w izomorfizm mimetyczny (organizacje naśladują sposoby działania i praktyki innych organizacji) oraz izomorfizm normatywny związany z podzieleniem (przyjęciem) określonych przekonań profesjonalistów z różnych organizacji, np. konsultantów, audytorów itp. Rezygnacja ze stosowania rozszerzeń może wiązać się z chęcią dostosowania się do rozwiązań wzorcowych (taksonomii podstawowej) stosowanej przez większość podmiotów, zaleceń konsultantów i zaleceń dokumentów implementacyjnych sugerujących maksymalne wykorzystanie taksonomii podstawowej, w tym również pośrednio, poprzez kotwiczenie pozycji do pozycji istniejących w taksonomii podstawowej. Na przyjęcie ustandaryzowanych rozwiązań w zakresie raportowania wpływ może mieć również oprogramowanie wykorzystywane w tym procesie, co wynika z faktu, że określone dostawcy oprogramowania mogą uznawać pewne rozwiązania przyjęte w ESEF za wzorcowe/domyślne (np. domyślne może być liczenie zysku brutto/zysku przed opodatkowaniem) i ich pominięcie oznaczać może odejście od powszechnie stosowanej praktyki¹⁰.

Na podstawie teorii neoinstytucjonalnej sformułowano następującą hipotezę badawczą: jednostki sprawozdawcze uwzględnione w indeksie sWIG80 stosujące ESEF po raz pierwszy w większym zakresie starały się dostosować prezentację danych w sprawozdaniach finansowych do taksonomii podstawowej (przekształcić prezentowane sprawozdania z sytuacji finansowej i sytuacji z całkowitych dochodów) niż zastosować rozszerzenia i taksonomię rozszerzoną.

¹⁰ Rezygnacja ze stosowania rozszerzeń może mieć również wyraz pragmatyczny – tworzenie rozszerzeń wymaga znajomości struktury taksonomii i relacji między jej elementami, co nie jest wiedzą powszechną. Wprowadzeniu rozszerzeń może towarzyszyć konieczność większego zaangażowania zasobów (np. czasu pracy księgowych), a także wzrost kosztów implementacji nowego rozwiązania, np. ze względu na możliwe wykorzystanie zewnętrznych specjalistów w tym zakresie. Tworzenie nowych elementów niesie również ze sobą ryzyko negatywnej walidacji w momencie przekazywania raportów w Elektronicznym Systemie Przekazywania Informacji (ESPI).

2. Zakres badania i jego wyniki

W celu weryfikacji hipotezy badawczej z populacji 80 spółek uwzględnionych w sWIG80, zidentyfikowano te z nich, które zastosowały ESEF po raz pierwszy za okres sprawozdawczy rozpoczynający się po 1 stycznia 2020 roku. W badaniu uwzględniono zarówno spółki, które zastosowały standard ESEF przy prezentacji sprawozdań finansowych za rok 2020, jak i te, które zastosowały to rozwiązanie po raz pierwszy dla okresu kończącego się 31.12.2021 roku.

Badanie ograniczono jedynie do dwóch podstawowych sprawozdań finansowych (bilansu oraz sprawozdania z całkowitych dochodów), przy czym jeżeli dana spółka prezentowała odrębnie rachunek zysków i strat od sprawozdania z całkowitych dochodów, analizie podlegały oba te sprawozdania. Sprawozdanie z sytuacji finansowej i sprawozdanie z całkowitych dochodów wybrano z uwagi na fakt, że sprawozdania te są powszechnie uważane za podstawowe w zakresie oceny bieżącej sytuacji finansowej jednostki oraz jej wyników. Nie bez znaczenia była również pracochłonność prowadzonego badania (konieczność dokładnego porównania sprawozdań „pozycja po pozycji” za dwa następujące po sobie lata obrotowe oraz konieczność przesłедzenia rozszerzeń w stosowanym rozwiązaniu informatycznym).

Badanie ukierunkowano na spółki z indeksu sWIG80 ze względu na następujące czynniki:

- spółki te nie są największymi podmiotami giełdowymi (m.in. nie są uwzględnione w indeksach WIG20 i mWIG40), w związku z czym nie są one traktowane zazwyczaj jako benchmarkingowe w zakresie sprawozdawczości finansowej;
- ze względu na mniejszą wielkość tych podmiotów można oczekiwać, że posiadają one mniejsze zasoby finansowo-księgowe niż jednostki średnie i duże, co może przekładać się na większą podatność tych podmiotów na zastosowanie wzorców rynkowych;
- populacja spółek uwzględnionych w sWIG80 uwzględnia około 20% wszystkich spółek notowanych na GPW w Warszawie, w związku z czym zachowania spółek w tej grupie obrazują znaczący zakres zachowań podmiotów giełdowych.

Badanie prowadzono w dwóch podstawowych wymiarach:

- 1) porównanie sprawozdania z sytuacji finansowej oraz sprawozdania z dochodu z okresu¹¹, w którym spółka zastosowała ESEF po raz pierwszy z analogicznym sprawozdaniem zaprezentowanym dla okresu bezpośrednio poprzedzającego zastosowanie ESEF. Na podstawie tej analizy zidentyfikowano:
 - wprowadzenie zmian w prezentacji informacji finansowych (odrębnie w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz w sprawozdaniu z całkowitych dochodów);
 - liczbę i rodzaj zmian;
- 2) analizę oznaczeń (otagowań) pozycji prezentowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej i sprawozdaniu z całkowitego dochodu. W tym zakresie identyfikowano oznaczenia wynikające z taksonomii podstawowej oraz rozszerzenia

¹¹ Jak już wspomniano, jeżeli dana spółka prezentowała odrębnie rachunek zysków i strat od sprawozdania z całkowitych dochodów, analizie podlegały oba te sprawozdania.

(elementy oznaczeń dodane przez poszczególne podmioty). Analizę prowadzono przez sprawdzenie otagowania każdej pozycji ze wskazanych sprawozdań w dedykowanym czytniku sprawozdań finansowych.

Jako uzupełnienie badania przeprowadzono również przegląd informacji podawanych w notach do sprawozdań finansowych w zakresie informowania przez spółkę o przekształceniach (zmianie prezentacji), w tym ustalenie, co było podawane za przesłankę zmiany prezentacji (np. czy jednostka wskazuje jako powód zmiany prezentacji zastosowanie ESEF). Rozwiązanie to pozwoliło wyeliminować ze zmian prezentacji zdarzenia jednoznacznie identyfikowane jako korekta błędów (zmiany prezentacji związane z identyfikacją błędów).

Na potrzeby agregacji pozyskanych danych przeprowadzono następujące kodowanie:

1. Każda zmiana w sposobie prezentacji dowolnej pozycji wskazanej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz sprawozdaniu z całkowitych dochodów (porównanie prezentacji sprawozdania z roku bez zastosowania ESEF do roku zastosowania ESEF) kodowana była jako pojedyncza zmiana. W ramach analizy uwzględniono m.in. zmianę nazwy, dodanie pozycji sumującej, usunięcie dotychczas wykazywanej pozycji czy wyodrębnienie pozycji z wcześniej prezentowanych. W procesie identyfikacji zmian pomijano jednak zmiany jednoznacznie zidentyfikowane przez jednostki sprawozdawcze jako związane z poprawą błędów. W identyfikacji zmian pomijano również nowe pozycje, które pojawiły się w danym okresie sprawozdawczym (nie występowały w okresie porównawczym), jak również pomijano usunięcia pozycji, które w poprzednim okresie występowały jedynie w danych porównawczych (dane porównawcze w sprawozdaniu finansowym bez zastosowania ESEF).
2. Każde rozszerzenie wprowadzone przez analizowany podmiot w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz sprawozdaniu z całkowitych dochodów kodowane było jako pojedyncze rozszerzenie.

W kolejnym kroku na potrzeby weryfikacji postawionej hipotezy badawczej przeprowadzono kwalifikację podmiotów do jednej z czterech kategorii weryfikujących pozytywnie postawioną hipotezę badawczą¹² oraz pozostałe podmioty.

W ramach przeprowadzonych analiz pominięto 21 spółek giełdowych ze względu na brak zastosowania przedmiotowego rozwiązania po raz pierwszy w okresie do dnia 30 kwietnia 2022 roku bądź brak dostępnych danych. W puli odrzuconych podmiotów znajdują się jednostki, które:

- nie przygotowują skonsolidowanych sprawozdań finansowych, a zatem nie podlegają wymaganiom ESEF w zakresie tagowania sprawozdań finansowych,
- banki¹³,
- w okresie objętym badaniem nie udostępniły skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie ze standardem ESEF (np. ich dzień sprawozdawczy przypada po 30.04.2022 roku, a w 2021 roku nie zastosowały ESEF).

¹² Kategorie wskazano w punkcie 2.3.

¹³ Banki odrzucono ze względu na fakt, iż podmioty te raportowały wcześniej dane finansowe w oparciu o XBRL na potrzeby nadzoru finansowego.

Przeprowadzone badanie wskazało, że analizowana populacja jest bardzo zdwersyfikowana pod względem analizowanych zagadnień. Jedynie dwa podmioty nie zmieniły sposobu prezentacji w sprawozdaniu z sytuacji finansowej ani w sprawozdaniu z całkowitych dochodów, jak również nie wprowadziły rozszerzeń w zakresie wykorzystywanej taksonomii. W pozostałej grupie (57 podmiotów z 59 badanych) pojawiły się jednostki, które zmieniły prezentację w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, w sprawozdaniu z całkowitych dochodów, bądź zastosowały rozszerzenia przy znakowaniu pozycji z tych sprawozdań.

2.1. Rozwiązania przyjęte przez spółki w zakresie sprawozdania z sytuacji finansowej

W grupie 59 badanych podmiotów jedynie 14 nie zmieniło prezentacji bilansu. W pozostałej puli (45 podmiotów) pojawiły się zmiany, których liczbę obrazuje tabela 1.

Tabela 1. Liczba zmian prezentacyjnych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej przez spółki z sWIG80

Liczba podmiotów, które wprowadziły zmiany	Liczba zmian prezentacyjnych
20	1–5
11	6–10
9	11–15
5	>15

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania (dotyczy wszystkich tabel).

Wśród badanych podmiotów „rekordzista” wprowadził powyżej 30 różnych zmian w bilansie. Wprowadzane zmiany w analizowanych podmiotach miały zróżnicowany charakter (od najprostszych w postaci zmiany nazwy pozycji bilansowej bądź dodanie sum częściowych), co nie wpływało znacząco na prezentowane dane, poprzez bardzo znaczące przekształcenia w postaci np. całkowitej zmiany w strukturze prezentowanych pozycji, ich nazewnictwa, podziału lub łączenia znaczących elementów. Średnia liczba zmian w zakresie prezentacji bilansowej (u podmiotów, które wprowadziły jakąkolwiek zmianę) wynosiła 7,51. W tabeli 2 przedstawiono przykładowe zmiany w zakresie prezentacji pozycji bilansowych.

W badanej populacji jedynie osiem podmiotów przedstawiło „trzecią” kolumnę w bilansie obrazującą przekształcone dane na początek okresu porównawczego (wymaganą w przypadku wprowadzania przekształceń), przy czym trzy z nich wprowadziły to rozwiązanie również ze względu na identyfikację błędów z lat ubiegłych. Spośród pozostałych podmiotów (37 jednostek) jedynie 18 odniosło się do przekształceń w informacji dodatkowej, a 10 z nich wskazało jako powód przekształcenia zastosowanie ESEF.

Tabela 2. Przykładowe zmiany w zakresie prezentacji pozycji bilansowych

Rodzaj zmiany	Komentarz
<p>Wybrane zmiany w zakresie prezentacji kapitałów własnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – scalenie zysku/straty netto (okresu) lub/i zysków z lat ubiegłych z zyskami zatrzymanymi – podział kapitału zapasowego na kapitał wniesiony (agio) i na kapitał wypracowany przez spółkę (zyski zatrzymane) – włączenie kapitałów rezerwowych w zyski zatrzymane – scalenie wyróżnianych wcześniej różnych kapitałów w jedną pozycję np. scalenie pozycji „Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej” oraz „Kapitał z wyceny instrumentów finansowych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody” w pozycję „Pozostałe kapitały rezerwowe” 	<p>W grupie badanych podmiotów aż 32 zmieniły sposób prezentacji wybranych pozycji w kapitale własnym. Zmiany te dotyczyły różnych elementów, np. scalenia określonych pozycji, wyodrębnienia nowych wraz z prezentacją dotychczasowych, wyodrębnienia nowych wraz z rezygnacją prezentacji dotychczasowych, zmiany nazwy itp.</p> <p>W zależności od jednostki gospodarczej zmiany w ramach kapitałów własnych mogły dotyczyć jednej lub kilku prezentowanych pozycji</p>
<p>Wybrane zmiany w zakresie prezentacji aktywów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyodrębnienie wartości firmy jako osobnej pozycji z wartości niematerialnych – scalenie rozliczeń między okresowych z innymi pozycjami bilansowymi, np. należnościami z tytułu dostaw i usług oraz pozostałymi – wyodrębnienie określonych aktywów finansowych pod względem rodzajowym np. pożyczek udzielonych, instrumentów pochodnych – zmiana nazwy długoterminowych rozliczeń międzyokresowych na długoterminowe należności 	<p>Zmiany w zakresie prezentacji aktywów były bardzo zróżnicowane i obejmowały zarówno scalanie określonych pozycji (np. 14 podmiotów scaliło rozliczenia międzyokresowe lub zbliżone pozycje z należnościami z tytułu dostaw i usług oraz pozostałymi należnościami), wyodrębnianie dodatkowych elementów z dotychczas prezentowanych (przykładowo 4 podmioty wyodrębniły z wartości niematerialnych wartość firmy), scalanie kilku pozycji w jedną, podział jednej pozycji na kilka (wraz z rezygnacją prezentacji dotychczasowej), zmiany nazwy itp.</p>
<p>Wybrane zmiany w zakresie prezentacji zobowiązań (w tym rezerw):</p> <ul style="list-style-type: none"> – podział rezerw na określone grupy rodzajowe np. rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych oraz inne rezerwy – wyodrębnienie z zobowiązań finansowych zobowiązań z tytułu leasingu – podział określonych zobowiązań finansowych na określone grupy rodzajowe, np. zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek, zobowiązania z tytułu obligacji, zobowiązania z tytułu leasingu 	<p>Podobnie jak w przypadku aktywów i kapitałów własnych, zmiany w zakresie prezentacji zobowiązań były bardzo zróżnicowane i obejmowały zarówno scalanie określonych pozycji, jak i wyodrębnianie dodatkowych elementów z dotychczas prezentowanych, scalanie kilku pozycji w jedną, podział jednej pozycji na kilka (wraz z rezygnacją prezentacji dotychczasowej), zmiany nazwy itp.</p>

cd. tab. 2

Rodzaj zmiany	Komentarz
<ul style="list-style-type: none"> – scalenie zobowiązań z tytułu dostaw i usługi z innymi zobowiązaniami operacyjnymi w pozycję zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz inne zobowiązania 	
<ul style="list-style-type: none"> – Wybrane zmiany w bilansie w celu dostosowania go w warstwie kalkulacyjnej do taksonomii podstawowej: – dodanie pozycji „Kapitał własny przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej” (lub zbliżonej) – dodanie pozycji „Udziały niekontrolujące” (lub zbliżonej) – dodanie pozycji „Aktywa obrotowe inne niż aktywa trwale lub grupy do zbycia zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży lub do wydania właścicielom” (lub zbliżonej) – dodanie pozycji „Aktywa trwale lub grupy do zbycia zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży lub do wydania właścicielom” (lub zbliżonej) – dodanie pozycji „Zobowiązania krótkoterminowe inne niż zobowiązania związane z aktywami trwałymi lub grupami do zbycia zaklasyfikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży lub do wydania właścicielom” (lub zbliżonej) – dodanie pozycji „Zobowiązania związane z aktywami trwałymi lub grupami do zbycia zaklasyfikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży lub do wydania właścicielom” (lub zbliżonej) 	<p>Obok zmian w zakresie prezentacji dotychczasowych pozycji wiele podmiotów wprowadziło również dodatkowe podsumowania lub elementy, które można wiązać z dostosowaniem się do taksonomii podstawowej w warstwie kalkulacyjnej. W badanej populacji zmiany takie wprowadziło 21 spółek. Zmiany te dotyczyły np. wprowadzenia udziałów niekontrolujących (w wartości zero), mimo że jednostka miała stuprocentowe udziały w jednostkach zależnych, wprowadzenie aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży (lub analogicznej grupy) w wartości zero, mimo że jednostka nie identyfikowała takich pozycji, a także podsumowań w postaci np. aktywa obrotowe inne niż aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży (lub zobowiązania związane z aktywami trwałymi przeznaczonymi do sprzedaży), które były równe wartości aktywów obrotowych (odpowiednio zobowiązań krótkoterminowych)</p>

W badanej populacji (59 podmiotów) aż 34 wprowadziły rozszerzenia do oznaczenia pozycji bilansowych, przy czym jedynie pięć podmiotów wprowadziło więcej niż pięć rozszerzeń („rekordzista” wprowadził dziewięć rozszerzeń).

Zestawiając ze sobą podmioty, które zmieniały prezentację i/lub wprowadzały rozszerzenia, można stwierdzić, że:

- cztery podmioty w badanej populacji nie wprowadziły zmian w prezentacji w bilansie ani nie wprowadziły rozszerzeń do opisanego pozycji bilansowych, przy czym dwa z nich wprowadziły zmiany lub rozszerzenia w drugim analizowanym sprawozdaniu;
- 21 podmiotów w badanej populacji wprowadziło przynajmniej jedną zmianę w prezentacji w bilansie, ale nie wprowadziło żadnego rozszerzenia;
- 10 podmiotów w badanej populacji wprowadziło rozszerzenia, nie zmieniając prezentacji bilansu;

- 24 podmioty w badanej populacji wprowadziły zarówno rozszerzenia, jak i zmieniły sposób prezentacji w bilansie.

W ostatniej grupie (podmioty zmieniające prezentację i wprowadzające rozszerzenia) dominowały podmioty, które wprowadziły więcej zmian do bilansu niż rozszerzeń (13), jednak również znacząca część (10 jednostek) wprowadziła więcej rozszerzeń niż zmian prezentacyjnych.

2.2. Rozwiązania przyjęte przez spółki w zakresie sprawozdania z całkowitych dochodów

W grupie 59 analizowanych podmiotów 19 nie zmieniło prezentacji w sprawozdaniu z całkowitych dochodów, zaś w pozostałej puli (40 podmiotów) pojawiły się zmiany (zob. tab. 3).

Tabela 3. Liczba zmian prezentacyjnych w sprawozdaniu z całkowitych dochodów przez Spółki z sWIG80

Liczba podmiotów, które wprowadziły zmiany	Liczba zmian prezentacyjnych
28	1–5
10	6–10
2	> 10

Porównanie liczby zmian prezentacyjnych w sprawozdaniu z całkowitych dochodów (tab. 3) z liczbą zmian w bilansie (tab. 1) wskazuje, że więcej zmian w zakresie prezentacji jednostki wprowadzały do bilansu.

Wśród badanych podmiotów „rekordzista” wprowadził powyżej 10 różnych zmian prezentacyjnych w sprawozdaniu z całkowitych dochodów. Wprowadzane zmiany w badanych podmiotach miały zróżnicowany charakter (od najprostszych w postaci zmiany nazwy pozycji wynikowej lub innych całkowitych dochodów bądź dodanie sum częściowych), co nie wpływało znacząco na prezentowane dane, poprzez większe przekształcenia w postaci np. włączenia określonej pozycji do (lub odpowiednio usunięcia jej z) kalkulacji zysku z działalności operacyjnej, podziału lub łączenia określonych elementów itp. Jako przykładowe można podać następujące zmiany:

- usunięcie wyodrębnienia różnych rodzajów przychodów ze sprzedaży, np. przychodów ze sprzedaży produktów, przychodów ze sprzedaży usług i przychodów ze sprzedaży towarów i materiałów wraz z prezentacją pojedynczej pozycji „przychody ze sprzedaży”;
- usunięcie wyodrębnienia różnych rodzajów kosztów związanych ze sprzedażą, np. kosztu sprzedanych produktów (odpowiednio kosztu wytworzenia sprzedanych produktów), kosztu sprzedanych usług i wartości sprzedanych towarów i materiałów wraz z prezentacją pojedynczej pozycji „koszt własny sprzedaży”;

- usunięcie zysku (straty) ze sprzedaży;
- wyodrębnienie podatku dochodowego jako odrębnego elementu w innych całkowitych dochodach;
- dodawanie podsumowań częściowych, które można wiązać z warstwą kalkulacyjną taksonomii podstawowej, np. wprowadzenie zysku (straty) brutto przed opodatkowaniem, zysku (straty) z działalności kontynuowanej, zysku (straty) z działalności niekontynuowanej itp.

W badanej populacji (59 podmiotów) jedynie 17 wprowadziło rozszerzenia do oznaczenia pozycji sprawozdania z całkowitych dochodów, zaś tylko trzy wprowadziło więcej rozwiązań własnych niż pięć („rekordzista” wprowadził aż 15 rozszerzeń).

Zestawiając ze sobą podmioty, które zmieniały prezentację i/lub wprowadzały rozszerzenia w sprawozdaniu z całkowitych dochodów, można stwierdzić, że:

- 13 podmiotów w badanej populacji nie wprowadziło zmian prezentacji analizowanego sprawozdania ani nie wprowadziło rozszerzeń do jego znakowania¹⁴;
- 29 podmiotów w badanej populacji wprowadziło przynajmniej jedną zmianę w prezentacji pozycji w sprawozdaniu z całkowitych dochodów, ale nie wprowadziło żadnego rozszerzenia;
- sześć podmiotów w badanej populacji wprowadziło przynajmniej jedno rozszerzenie, nie zmieniając prezentacji w analizowanym sprawozdaniu;
- 11 podmiotów w badanej populacji wprowadziło zarówno rozszerzenia (przynajmniej jedno), jak i zmieniając sposób prezentacji pozycji (przynajmniej jednej) w sprawozdaniu z całkowitych dochodów;
- w ostatniej grupie (podmioty zmieniające prezentację i wprowadzające rozszerzenia) dominowały podmioty, które wprowadziły więcej rozszerzeń przy znakowaniu sprawozdania z całkowitych dochodów niż zmian do tego sprawozdania (6), jednak również znacząca część (4 jednostki) wprowadziła więcej zmian niż rozszerzeń.

2.3. Weryfikacja hipotezy badawczej

W celu weryfikacji hipotezy badawczej zestawiono wyniki uzyskane w odniesieniu do sprawozdania z sytuacji finansowej oraz sprawozdania z całkowitych dochodów. Za kryteria potwierdzające hipotezę badawczą uznano spełnienie jednej z poniższych przesłanek (dla każdej ze spółek oddzielnie):

- 1) spółka wprowadziła zmiany prezentacyjne w sprawozdaniu z całkowitych dochodów lub bilansie i nie wprowadziła żadnych rozszerzeń (ani w odniesieniu do bilansu ani do sprawozdania z całkowitych dochodów) (kryterium A);
- 2) spółka wprowadziła zmiany prezentacyjne w sprawozdaniu z całkowitych dochodów i wprowadziła rozszerzenia w odniesieniu do tego sprawozdania, a liczba zmian jest wyższa niż liczba rozszerzeń. Jednocześnie spółka nie wprowadziła żadnych zmian prezentacyjnych i nie wprowadziła żadnych rozszerzeń w odniesieniu do bilansu (kryterium B);

¹⁴ Zmiany bądź rozszerzenia pojawiły się w bilansie.

- 3) spółka wprowadziła zmiany prezentacyjne w sprawozdaniu z sytuacji finansowej i wprowadziła rozszerzenia w odniesieniu do tego sprawozdania, a liczba zmian prezentacyjnych jest wyższa niż liczba rozszerzeń. Jednocześnie spółka nie wprowadziła żadnych zmian prezentacyjnych i nie wprowadziła żadnych rozszerzeń w odniesieniu do sprawozdania z całkowitych dochodów (kryterium C);
- 4) spółka wprowadziła zmiany prezentacyjne w sprawozdaniu z sytuacji finansowej i sprawozdaniu z całkowitych dochodów oraz wprowadziła w odniesieniu do nich rozszerzenia. W takim przypadku liczba zmian prezentacyjnych dla każdego ze sprawozdań oddzielnie jest wyższa niż liczba wprowadzonych w odniesieniu do nich rozszerzeń (kryterium D).

Pozostałe sytuacje uznano za przemawiające za odrzuceniem hipotezy badawczej – m.in. sytuacje, gdy:

- jednostka wprowadziła zmiany prezentacyjne do bilansu i do sprawozdania z całkowitych dochodów oraz wprowadziła rozszerzenia w odniesieniu do tych sprawozdań i liczba zmian prezentacyjnych dla jednego z tych sprawozdań jest większa niż liczba rozszerzeń, a dla drugiego niższa;
- jednostka wprowadziła zmiany prezentacyjne i rozszerzenia do jednego ze sprawozdań i liczba zmian i rozszerzeń jest taka sama dla tego sprawozdania;
- jednostka nie wprowadziła żadnych zmian prezentacyjnych ani rozszerzeń w odniesieniu do analizowanych sprawozdań (dotychczas prezentowane sprawozdanie spełniało kryteria taksonomii podstawowej).

Na potrzeby pozytywnej weryfikacji hipotezy badawczej uznano, że łączna liczba spółek spełniających kryterium A, B, C lub D musi wynosić nie mniej niż 30 (badana populacja to 59 podmiotów). Otrzymane rezultaty przedstawione zostały w tabeli 4.

Tabela 4. Rozkład podmiotów według kryteriów

Liczba spółek spełniających poszczególne kryteria				Razem kryteria	Pozostałe podmioty	Razem
A	B	C	D			
19	0	1	11	31	28	59

Na podstawie przeprowadzonej analizy można zatem uznać, że hipoteza badawcza została zweryfikowana pozytywnie.

Wnioski

Konieczność wdrożenia ESEF spowodowała, że wiele spółek giełdowych stanęło przed dylematem w zakresie wykorzystania taksonomii podstawowej (i dostosowania do niej prezentacji danych w sprawozdaniach finansowych) bądź zastosowania taksonomii rozszerzonej, uwzględniającej przyjęte w danym podmiocie specyficzne rozwiązania prezentacyjne. Przeprowadzone badania pozwoliły na

pozytywną weryfikację postawionej hipotezy badawczej stwierdzającej, że spółki giełdowe uwzględnione w sWIG80 w większym stopniu zastosowały zmianę sposobu prezentacji danych w sprawozdaniach finansowych niż szersze możliwości wykorzystania rozszerzeń w zakresie budowania własnej taksonomii. Podejście takie wpisuje się w teorię neoinstytucjonalną w zakresie izomorfizmu mimetycznego i izomorfizmu normatywnego cechujących się naśladownictwem działań i praktyk innych podmiotów, a także uwzględnianiem sugestii ze strony podmiotów profesjonalnych wdrażających nowe wymagania.

Ujednolicanie zasad prezentacji w odniesieniu do standardów wynikających z taksonomii podstawowej zwiększa niewątpliwie porównywalność danych finansowych między różnymi jednostkami gospodarczymi. Z szerszej perspektywy ułatwi to również przetwarzanie danych i zwiększy ich czytelność. Z drugiej jednak strony eliminuje rozwiązania indywidualne, stosowane przez jednostki w odniesieniu do specyficznych rodzajów transakcji bądź pozycji bilansowych, które często od wielu lat były wykorzystywane przez te podmioty w zakresie udostępniania informacji finansowych ich użytkownikom. Decydując się na przekształcenia w sprawozdaniach finansowych jednostki stosujące MSSF powinny zapewnić użytkownikom informacji finansowej odpowiednie informacje, m.in. „trzecią” kolumnę w bilansie obrazującą stan na początku okresu porównawczego, jeżeli przekształcenie było znaczące, a także odnieść się do zaistniałej sytuacji w informacji dodatkowej. Badane podmioty w bardzo ograniczonym zakresie spełniły te wymogi, co ogranicza możliwości analizy ich danych finansowych przez użytkowników sprawozdań finansowych. Można oczekiwać, że przeprowadzone badanie przydatne będzie przede wszystkim dla inwestorów i wierzycieli, którzy przygotowują długoterminowe analizy (i prognozy) dotyczące np. rentowności czy płynności poszczególnych podmiotów, zwłaszcza gdy chcieliby oni w dalszym ciągu wykorzystywać dane zgromadzone w latach poprzedzających zastosowanie ESEF. Dostosowanie baz danych do nowej prezentacji poszczególnych spółek wymagałoby od nich indywidualnej analizy zmian i odpowiednich przekształceń. Przeprowadzone badanie może być również przydatne regulatorom rynku, którzy nadzorują proces raportowania danych finansowych i identyfikują niespójności w zakresie wprowadzania zmian, jak również braki w zakresie odpowiednich ujawnień (bądź „trzeciej” kolumny w bilansie) mogące świadczyć, iż jednostki sprawozdawcze nie w pełni zapewniają informacje finansowe zarówno pod względem danych historycznych, jak również w aspekcie ujawnień jakościowych.

Ze względu na dobór populacji do badania (spółki z zakresu indeksu sWIG80) niemożliwe jest wnioskowanie na temat całej populacji obejmującej wszystkie spółki giełdowe notowane na GPW w Warszawie. Jednak uzyskane wyniki mogą stanowić platformę do prowadzenia badań porównawczych z innymi spółkami notowanymi na rynkach regulowanych zarówno w Polsce, jak i za granicą. Badania takie pozwoliłyby na odpowiedź, czy dostosowywanie się do taksonomii podstawowej jest specyfiką rynku polskiego, czy również podmiotów z innych krajów, a także na określenie, jakie grupy podmiotów (np. ze względu na branżę, wielkość, strukturę własności itp.) dostosowują się do taksonomii podstawowej, a jakie w szerszym zakresie wykorzystują taksonomię rozszerzoną.

Literatura

- Beerbaum D., Piechocki M., Puaschunder J.U. (2019), *Accounting reporting complexity measured behaviorally*, „Internal Auditing & Risk Management”, XIV, 4 (56), s. 35–47.
- DiMaggio P.J., Powell W.W. (1983), *The iron cage revisited: Institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields*, „American Sociological Review”, 48 (2), s. 147–160.
- Frendzel M. (2017), *Prezentacja kapitału podstawowego w sprawozdaniach finansowych spółek notowanych na GPW w Warszawie – wybrane problemy*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, 484, s. 75–83.
- Gierczak K., Kobiela-Pionnier K. (2021), *Wdrożenie technologii raportowania InlineXBRL w polskich spółkach giełdowych – badanie pilotażowe*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”, 45 (3), s. 69–91.
- Kobiela-Pionnier K. (2020), *Jednolity europejski format raportowania ESEF – nowe wyzwania dla spółek stosujących MSSF*, „Rachunkowość”, 7, s. 3–17.
- Marczewska M. (2016), *Teoria neoinstytucjonalna*, [w:] Klinecicz, K. (red.), *Zarządzanie, organizacje i organizowanie – przegląd perspektyw teoretycznych*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, s. 186–194.
- Virguti E., Fradeani A., Venuti M. (2021), *EU ESEF mandate and the risk of comparability: The case of the Italian banking industry*, [w:] Hundal S., Kostyuk A., Govorun D. (eds.), *Corporate governance: A search for emerging trends in the pandemic times*, Virtus Interpress, Sumy, s. 115–118.

Akty prawne

- Dyrektywa 2004/109/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie harmonizacji wymogów dotyczących przejrzystości informacji o emitentach, których papiery wartościowe dopuszczane są do obrotu na rynku regulowanym oraz zmieniająca dyrektywę 2001/34/WE (Dz.U. UE L 2004.390.38 z późn. zm.).
- Rozporządzenie (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie stosowania międzynarodowych standardów rachunkowości (Dz. Urz. WE L 243 z 11.09.2002 r., s. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 29, str. 609, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1126/2008 z dnia 3 listopada 2008 r. przyjmujące określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady, (Dz.U. L 320 z 29.11.2008 r., z późn. zm.).
- Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/815 z dnia 17 grudnia 2018 r. uzupełniające dyrektywę 2004/109/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących specyfikacji jednolitego elektronicznego formatu raportowania (Dz.U. UE. L 2019.143.1 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 25 lutego 2021 r. o zmianie ustawy – *Prawo bankowe* oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. 2021 poz. 680.

Źródła internetowe

- ESMA (2019), *Podręcznik sprawozdawczości zgodnej z formatem ESEF. Sporządzenie rocznych raportów finansowych według specyfikacji Inline XBRL*, https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Esef_reporting_manual_68573.pdf (dostęp 20.02.2022).

